

Kulturhistorisk beskrivning av torpen på Torparängen

Torparängen

Telestads by hade under 1700-talet tiotalet gårdar som låg samlade i närheten av det nuvarande vattentornet. Före laga skiftet 1850 hade Skräddaregården flyttat till den plats där Vallens gård idag ligger och torpet Furutå hörde då till denna gård. Telestads herrgård med Tufvan som huvudbyggnad tillkom också under 1800-talet och kring sekelskiftet 1900 uppfördes Teleborgs slott som ny huvudbyggnad. Torpet Furutå kom att tillhöra Teleborgs slott och torpen London och Lybäck uppfördes, liksom ett antal fler torp som nuförtiden kallas Teleborgstorpen.

Teleborgstorpen har ett stort värde i och med att de visar oss idag att en herrgård inte kunde uppföras utan att det fanns arbetare som bidrog till ägarnas välstånd. Skyltarna till torpen längs med Torparvägen bidrar till att förmedla denna kunskap.

Torpet Furutå är relativt välbevarat till sitt yttre. Det är ovisst om byggnaden söder om torpet tidigare har varit en ekonomibygnad. Den lilla byggnaden omedelbart öster om torpstugan är dock troligen av senare tillkomst. Bakom denna finns även en jordkällare. Framför torpstugan finns en gårdsplan med växter som bör bevaras. Det är dock inte troligt att den stora granen skulle ha varit en del av torpmiljön. Även norr och öster om torpstugan finns fruktträd, syrener och bärbuskar. Dessa är en viktig del av en torpmiljö. Torpstugan bör bevaras till sitt yttre så likt nuvarande skick som möjligt och det är viktigt att man finner en användning för byggnaden.

Torpet Furutå

Furutå vid laga skifte 1850 (väderstreck inte exakt) Furutå flygfoto 2014

Torpet London är väl avgränsat med en trädgård där det finns en jordkällare, fruktträd, buskar och blommor. Mot baksidan är torpstugan tillbyggd men framsidan ter sig fortfarande relativt autentisk. Om torpet kan hanteras i framtiden liksom hittills så är det bra. Dock bör betongpannorna på taket bytas mot tegelpannor vid tillfälle.

Torpet London

Torpet Lybäck

Torpet Lybäck är också väl avgränsat med en trädgård. Byggnaden kan nog vara relativt autentisk men har ett utseende med detaljer som är av senare tid än speciellt Furutå. Tillsammans med den välskötta trädgården kan det te sig väl idylliskt.

I allmänhet kan sägas om byggnaderna att de bör bevaras så långt som möjligt. Fasaderna bör ha träpanel målade med Falu rödfärg. Snickerierna får gärna vara grå istället för vita. Knutarna får gärna vara röda. På taket bör det ligga tegelpannor. Det är viktigt att byggnaderna används. Torparna hade ofta lite mark till förfogande där de kunde odla och ha lite djur. Växter är betydelsefulla såsom fruktträd och bärbuskar.

Helena Åkerberg
Bebyggelseantikvarie
2015-06-17